

PM

Ett år efter invasionen av Ukraina

Ekonomiska sanktioner mot Ryssland
och Belarus

2023

Innehåll

1	Sammanfattning	3
2	Inledning	3
3	Sveriges handel med Ryssland och Belarus före invasionen	4
4	EU:s handel med Ryssland och Belarus före invasionen	5
4.1	EU:s handel med Ryssland stabil	5
4.2	EU:s handel med Belarus mycket liten	5
5	Införandet av sanktioner påverkade handeln	6
6	Effekter av sanktionerna på svensk handel med Ryssland och Belarus	7
6.1	Andra länder tar plats på den svenska marknaden	8
6.2	Andra länder tar plats på EU:s marknad	10
7	Kommerskollegiums arbete med ekonomiska sanktioner	11
7.1	Kommerskollegiums erfarenheter	12
8	Effekter på ekonomin i EU och Ryssland	13

1 Sammanfattning

- Sveriges handel med Ryssland och Belarus före invasionen var relativt blygsam och stod 2021 för 1,5 procent av svensk export och 1,4 procent av svensk import. Även om importen var relativt liten finns enskilda råvaror som i huvudsak importerats från Ryssland och Belarus.
- Motsvarande siffror 2021 för EU:s handel med Ryssland och Belarus var 4,4 procent av EU:s export respektive 8,0 procent av dess import.
- EU:s export till Ryssland och Belarus var diversifierad medan importen dominerades av olika råvaror som olja, stenkol och gas.
- Sanktionerna har inneburit en avsevärt minskad handel med Ryssland och Belarus såväl för Sverige som för EU som helhet.
- Regelverket kring sanktioner lägger ett stort ansvar på de företag som handlar med Ryssland och Belarus och osäkerheten innebär att såväl svenska företag som banker avstår från att handla eller genomföra transaktioner till och från de berörda länderna.
- Effekterna av sanktionerna förväntas bli betydligt större för den ryska ekonomin än för EU:s ekonomi.

2 Inledning

Den 24 februari 2022 invaderades Ukraina av Ryssland. Det blev också inledningen på de mest omfattande ekonomiska sanktioner som EU hittills har infört. Till dags dato har EU infört nio olika paket med ekonomiska sanktioner riktade mot Ryssland och Belarus och EU har aviserat ett tionde sanktionspaket.

EU införde förvisso ekonomiska sanktioner mot Ryssland i samband med den ryska annekteringen av Krim 2014. Dessa sanktioner var dock mycket begränsade jämfört med de sanktioner som infördes successivt under 2022. Syftet med de nya sanktionerna är att försvaga Rysslands förmåga att finansiera kriget och att skapa ekonomiska och politiska kostnader för personer som är ansvariga för att stödja, finansiera eller genomföra åtgärder som undergräver Ukrainas territoriella integritet, suveränitet och oberoende eller som drar nytta av dessa åtgärder.

Sanktionerna omfattar begränsningar för personer och företag inom EU att handla med Ryssland och Belarus. De innebär också omfattande begränsningar för Ryssland att agera på internationella finansmarknader och andra åtgärder som till exempel förbud att distribuera ryska tv-sändningar inom EU. Sanktionerna omfattar också begränsningar för ryska och belarusiska företag att verka inom EU.

Följande text (kapitel 3–8) fokuserar på de sanktioner som direkt påverkar handelsflöden till och från Ryssland respektive Belarus. Den avslutande delen tar upp bedömningar av sanktionernas effekter på ekonomin i EU respektive Ryssland för de samlade sanktionsåtgärderna.

Även om fokus ligger på sanktioner införda av EU så är dessa i stor omfattning koordinerade med andra länder såsom USA, Kanada och Storbritannien. Det innebär att de uppskattade effekter som vi redovisar är den samlade effekten av åtgärder som har vidtagits av samtliga länder som infört sanktioner mot Ryssland efter invasionen. Med andra ord går det inte utifrån denna analys att separera vilka länders sanktioner som gett vilken effekt.

3 Sveriges handel med Ryssland och Belarus före invasionen

Redan innan Ryssland invaderade Ukraina minskade Sveriges handelsberoende av Ryssland. Av Sveriges totala utrikeshandel utgjorde handeln med Ryssland en allt mindre del, även om handelsberoendet för vissa varugrupper/varor ökade. Handeln med Belarus har varit mycket liten, men även här har Sverige haft ett förhållandevis stort importberoende av enskilda varor.

År 2021 köpte Ryssland varor från Sverige till ett värde av 23 miljarder kronor, motsvarande 1,4 procent av Sveriges totala varuexport. Importen från Ryssland uppgick till 21 miljarder och utgjorde 1,3 procent av den totala varuimporten.

Belarus importerade 2021 varor från Sverige till ett värde av 2,4 miljarder kronor, vilket motsvarade 0,1 procent av Sveriges totala varuexport. Varuimporten till Sverige från Belarus uppgick till 0,5 miljarder, vilket utgjorde mindre än 0,05 procent av Sveriges totala import.

Fram till invasionen var varuexporten från Sverige till Ryssland relativt diversifierad. De största övergripande varugrupperna, kemivaror och transportmedel, utgjorde dock tillsammans 39 procent av den totala varuexporten till Ryssland 2021. På en mer detaljerad nivå var det fordon (personbilar, lastbilar och bildelar), telekomutrustning, läkemedel, maskiner och apparater som stod för den största delen av den svenska exporten till Ryssland.

Sveriges import från Ryssland har historiskt sett dominerats av råolja men ur ett svenskt försörjningsperspektiv har tidvis även anrikat uran, stenkol, konstgödsel och oljeprodukter varit viktiga importvaror. Det är värt att notera att såväl utvecklingen som andelen olja och oljeprodukter är starkt beroende av oljeprisbilden, men även att den ryska andelen av Sveriges oljeimport mätt i ton har minskat kraftigt.

Sveriges import från Belarus är som sagt väldigt liten, men för enskilda varor har Belarus utgjort en viktig leverantör. Den varan där Sverige haft störst beroende av Belarus är kaliumklorid, som till största delen används som gödningsmedel. 2021 kom 71 procent av Sveriges import av kaliumklorid från Belarus. Belarus har även varit en stor leverantör av linnetyg. Den importen har dock värdemässigt varit relativt liten.

4 EU:s handel med Ryssland och Belarus före invasionen

4.1 EU:s handel med Ryssland stabil

EU:s varuexport till Ryssland har varit relativt oförändrad, sett till andelen av EU:s totala handel utanför unionen under perioden 2019 till och med 2021. År 2021 importerade Ryssland varor från EU till ett värde av 89 miljarder euro, motsvarande 4,1 procent av EU:s totala varuexport. Importen från Ryssland har varierat något under perioden, huvudsakligen till följd av motsvarande variationer i världsmarknadspriset på olja. År 2021 uppgick importen från Ryssland till EU till 162 miljarder, eller 7,7 procent av den totala varuimporten.

Varuexporten från EU till Ryssland är diversifierad. Men de största varugrupperna, kemivaror, läkemedel, och transportmedel, utgjorde tillsammans 35 procent av den totala varuexporten till Ryssland.

EU:s import från Ryssland har historiskt sett dominerats av stenkol, olja och gas. 2021 stod dessa varugrupper för 63 procent av EU:s totala import från Ryssland. Ur ett försörjningsperspektiv är det framför allt nickelmalm, stenkol, vissa specifika gödningsmedel, anrikat uran, och oljeprodukter där EU har varit beroende av Ryssland, åtminstone på aggregerad nivå. På mer detaljerad nivå har EU dock ett extra högt beroende av import från Ryssland av vissa metaller – högst under 2021 var beroendet för krom och aluminiumpulver.

4.2 EU:s handel med Belarus mycket liten

Precis som för Sverige har även EU:s handel med Belarus varit mycket begränsad. 2021 stod handeln med Belarus för 0,3 procent av såväl EU:s totala import som export. Precis som i handeln med Ryssland har EU haft ett större beroende från Belarus av vissa enskilda varor. Till exempel stod Belarus 2021 för 31 procent av EU:s tredjelandsimport av kaliumklorid och för 12 procent av importen av cement.

5 Införandet av sanktioner påverkade handeln

När EU:s ekonomiska sanktioner mot Ryssland och Belarus infördes och successivt utökades påverkades handeln på tre olika sätt:

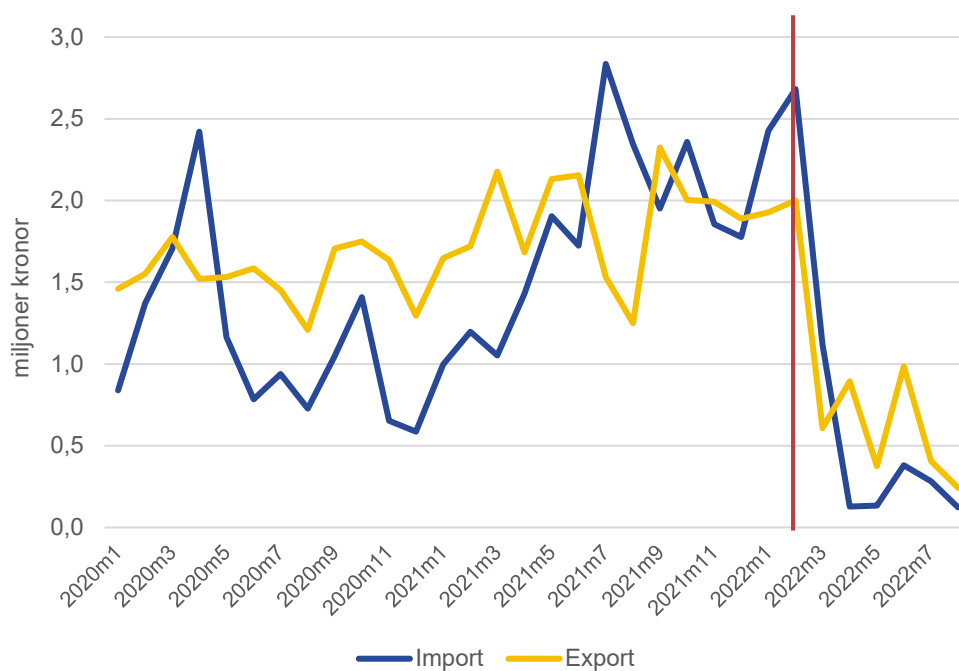
1. Export- och importförbud infördes för vissa varor och tjänster till och från Ryssland och Belarus. Till stor del var denna begränsning tydlig då varje vara som exporteras eller importeras har ett tullnummer och antingen är tillåten eller förbjuden att handla med. Begränsningen komplicerades dock av att listan över varor som kan användas både civilt och militärt utökades och det ankom på det exporterande företaget att visa att en export kan ske. Det fanns också en otydlighet kring vilka tjänster som företagen kunde handla med. Vidare finns samma svårigheter avseende så kallad ”due diligence” som beskrivs nedan i fråga om export- och importförbud. Ett exporterande eller importerande företag måste nämligen utreda inte bara om det finns någon person eller något företag med frysta tillgångar i värdekedjan eller transaktionen utan också utreda ursprung och slutanvändning. Detta ger effekter inte bara i handeln med Belarus och Ryssland utan även i handel på den inre marknaden och med tredje land.
2. Den andra begränsningen som infördes var att kraftigt utöka listan över de personer och företag i Ryssland (och nu även i Belarus) som företag i EU inte får göra affärer med. Listan omfattar i skrivande stund 174 företag eller organisationer och 1411 personer. Även om det är relativt lätt för ett företag i EU att ta reda på om den motpart man avser göra affärer med finns med på listan så är det betydligt svårare att ta reda på om det ryska eller belarusiska företaget i sin tur ägs eller kontrolleras, av ett företag eller person på listan. En annan utmaning för det utredande företaget är att sådana förhållanden ofta ändras över tid. Det blir därmed svårtolkat hur man ska bedöma rättsföljder och effekter av sådana ändringar om ändringarna genomförts efter att en frysning inträtt. EU:s regelverk saknar också tydlighet kring hur långtgående utredningsskyldigheten är avseende vem som äger det företag man vill handla med. Det är därmed svårt att veta om företaget har gjort *tillräckliga kontroller (due diligence)* för att undvika straffansvar om det skulle visa sig att en listad person eller företag ändå äger eller kontrollerar företaget.
3. Den tredje begränsningen utgjordes av att det blev svårt för EU-företag att genomföra betalningar till och från Ryssland och Belarus. Denna effekt uppstod dels genom att vissa ryska banker fördes upp på listan och därmed blev frysta enligt punkt 2 ovan, dels genom att Ryssland och Belarus uteslöts från SWIFT-systemet vilket försvårade banktransfereringar. Begränsningen har kommit att bli mer omfattande då svenska banker ogärna hanterar betalningar till och från Ryssland och Belarus även om de skulle vara tillåtna i formell mening. Sannolikt beror detta på att intäkten för att göra transaktionen inte motsvarar risken för att transaktionen skulle strida motsanktionerna.

6 Effekter av sanktionerna på svensk handel med Ryssland och Belarus

Handeln mellan två länder kan svänga kraftigt från en månad till en annan. Men för att kunna se trender i upp- eller nedgångar behöver man titta på en längre period av flera månader.

Figur 1 nedan visar Sveriges import och export av varor från och till Ryssland mellan januari 2020 och augusti 2022. Diagrammet visar en tydlig uppåtgående trend för importen från under 2021. Från februari 2022, vid krigsutbrottet (markerad med en röd vertikal linje), syns dock ett otvetydigt trendbrott. Från att Sverige importerade varor från Ryssland till ett värde av cirka 2,7 miljarder i februari 2022 uppgick importen från april till och med december till mellan 100 och 400 miljoner kronor per månad. Även exporten föll kraftigt och har efter februari 2022 i genomsnitt uppgått till cirka 600 miljoner kronor. Vid en jämförelse av perioden januari till augusti 2022 med motsvarande period 2021, har importen och exporten minskat med cirka 46 respektive 48 procent.

Figur 1. Sveriges varuhandel med Ryssland, januari 2020–augusti 2022

Källa: SCB och Kommerskollegium

Även Sveriges handel med Belarus har minskat kraftigt. För perioden januari till augusti 2022 minskade importen och exporten med 70 respektive 84 procent jämfört med motsvarande period 2021.

Tabell 1. Varukategorier med högt importberoende från Ryssland

	Värde jan–aug 2022, milj. SEK	Förändring, jan–aug 2022/2021 (%)	Andel 2021 (%)	Andel jan–aug 2022 (%)
Anrikat uran	-	-100	70	0
Gas	318	-21	13	4,4
Konstgödsel	77	-77	58	11
Olja och petroleum	4 340	-42	13	3,6
Stenkol	210	-56	27	3,7

Not: Varukoder enligt System for International Trade Classification (SITC): 525.13: Anrikat uran; 34: Gas; 56: Konstgödsel; 33: Olja och petroleum; 32: Stenkol.

Källa: SCB och Kommerskollegium

Tabell 1 visar importutvecklingen under de åtta första månaderna 2022 för varukategorierna där Sverige har ett relativt högt importberoende från Ryssland. Värdemässigt är olja och petroleum fortfarande de största importvarorna. Den andra värdekolumnen – som visar värdemässiga årsförändringarna vid en jämförelse av perioden januari–augusti 2022 med motsvarande period 2021 – visar dock på en värdemässig minskning med 42 procent. Andelen olja och petroleum som Sverige importerar från just Ryssland har minskat från 13 till cirka 4 procent. Även de fyra andra vanligtvis viktiga varugrupperna har minskat i snabb takt. Sverige har helt och hållet slutat importera anrikat uran från Ryssland. Även konstgödsel har minskat kraftigt där den ryska andelen har gått från 58 procent till 11 procent i slutet av 2022.

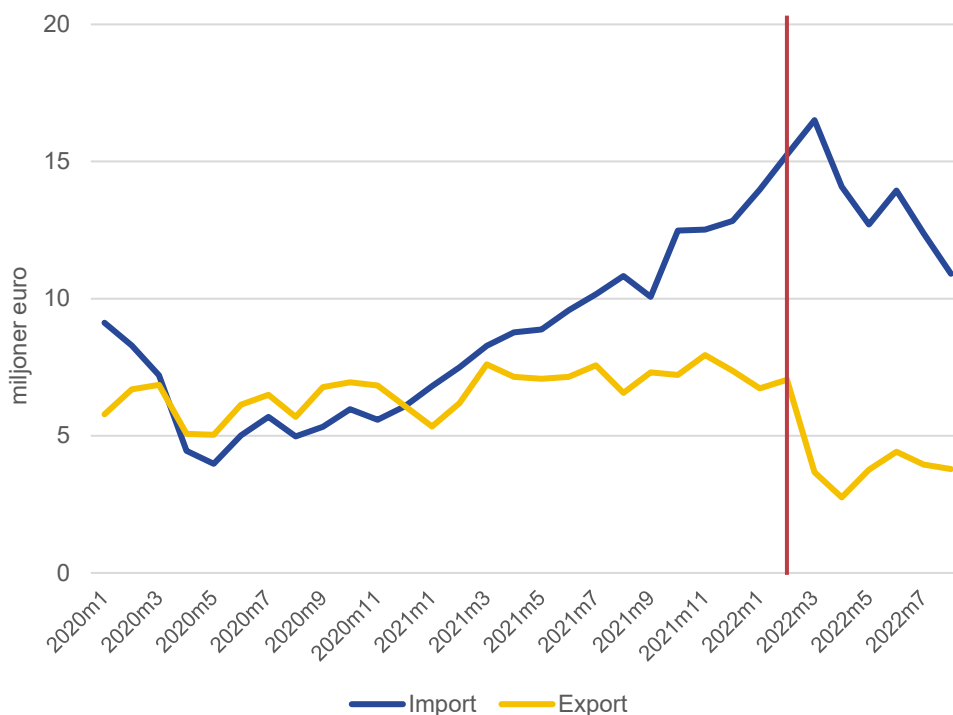
6.1 Andra länder tar plats på den svenska marknaden

Till följd av minskad import från Ryssland träder nu andra länder fram som leverantörer av dessa varugrupper. Gas kommer i högre utsträckning från USA och Norge, och konstgödsel från Norge, Jordanien, Israel och Marocko. Noterbart är också att Belarus andel av gas och konstgödsel nästintill har uttraderats.¹

¹ För naturgas är det dock möjligt att ytterligare rysk gas skulle kunna komma till Sverige genom den import som kommer från Tyskland och Danmark, men detta är inget vi utifrån denna analys kan säga med säkerhet

Figur 2. EU:s varuhandel med Ryssland, januari 2020–augusti 2022

Källa: Eurostat och Kommerskollegium

Figur 2 visar EU:s import och export av varor från och till Ryssland mellan januari 2020 och augusti 2022. Importen har ökat stadigt från 2020. I maj månad 2020 uppgick importen till cirka 4 miljarder euro per månad, för att i mars 2022 nå en toppnotering på omkring 16,5 miljarder euro. Därefter, i nära anslutning till Rysslands invasion av Ukraina (markerad med en röd vertikal linje), syns ett tydligt trendbrott. Importen avtog då tydligt, men låg trots allt på mycket höga nivåer jämfört med stora delar av 2020 och 2021. De ovanligt höga importvärdena under 2021–2022 kan till stor del förklaras av de mycket höga råvarupriserna, i synnerhet på olja och naturgas.

EU:s export av varor till Ryssland har fram till och med krigsutbrottet månadsvis uppgått till mellan 5 och 8 miljarder euro. Efter invasionen har värdet av exporten halverats till cirka 4 miljarder euro.

EU:s varuhandel med Belarus har också minskat i värde under 2022. Vid en jämförelse mellan januari och augusti 2022 med motsvarande period 2021 har importen minskat med 26 procent, från cirka 3,3 till 2,4 miljarder euro. Exporten har minskat med 19 procent, från 4,1 till 3,4 miljarder euro.

Tabell 2. Varukategorier med högt importberoende från Ryssland

	Värde jan–aug 2022, milj. euro	Förändring jan–aug 2022/2021, (%)	Andel 2021 (%)	Andel jan–aug 2022 (%)
Aluminiumpulver	26	72	49	50
Anrikat uran	335	42	40	43
Gas	19 517	217	17	14
Konstgödsel	1 598	79	29	24
Krom	67	110	65	58
Nickelmalm	1 053	65	81	80
Olja och petroleum	55 620	55	26	22
Platinametaller (palladium)	1 185	-23	27	24
Stenkol	6 153	127	44	33

Not: Varukoder enligt System for International Trade Classification (SITC): 684.25: Aluminiumpulver; 525.13: Anrikat uran; 34: Gas; 56: Konstgödsel; 689.95: Krom; 284: Nickelmalm; 33: Olja och petroleum; 681.24: Platinametaller; 32: Stenkol.

Källa: Eurostat och Kommerskollegium

Tabell 2 visar hur varukategorierna där EU har ett högt importberoende från Ryssland har utvecklats under 2022. Värdemässigt är det fortfarande gas samt olja och petroleum som är de två största varukategorierna. Den andra värdekolumnen visar värdemässiga årsförändringarna vid en jämförelse av perioden januari-augusti 2022 med motsvarande period föregående år. Importen av gas och olja har värdemässigt ökat med 217 respektive 55 procent. Av de nio varukategorierna är det endast platinametaller som EU importerar värdemässigt mindre av än tidigare.

Samtidigt visar tabellen att andelen av importen som kommer från Ryssland har minskat för alla utom två varukategorier.

6.2 Andra länder tar plats på EU:s marknad

I och med att EU försöker göra sig mindre beroende av Ryssland kan det vara av intresse att studera vilka länder som ersätter Ryssland som viktiga leverantörländer av kritiska varor.

Vid import av gas har andelarna som kommer från USA och Storbritannien fördubblats respektive ökat kraftigt. För konstgödsel har andelen som kommer från Egypten, Algeriet, Trinidad och Tobago samt Kanada ökat.

En större andel nickelmalm kom under 2022 från Brasilien och platinametaller (där bland annat palladium ingår) kommer i högre utsträckning från Sydafrika, Japan och Kina. Fördelningen av import av olja och petroleum är, bortsett från Rysslands minskade andel, relativt oförändrad. Stenkol kommer i högre utsträckning än 2021 från Sydafrika, Colombia och Kazakstan.

7 Kommerskollegiums arbete med ekonomiska sanktioner

Vid slutet av 2022 ansvarade Kommerskollegium för sanktioner mot 19 länder och 3 så kallade tematiska sanktioner, det vill säga sanktioner riktade mot organisationer för att motverka terrorism, användandet av kemiska vapen och cyberattacker. Under 2022 registrerade vi 285 ärenden att jämföra med 49 ärenden år 2021 och 47 ärenden 2020. Av fjolårets 285 ärenden utgjorde 59 ärenden ansökningar om undantag från sanktionerna och huvudsakligen inom dessa områden:

- undantag från förbud att exportera eller importera vissa varor, tjänster och Teknik
- frigörande av penningmedel och ekonomiska resurser från frysningar i fråga om juridiska personer
- undantag från förbud att genomföra vissa finansiella tjänster.

I 22 av de 59 ansökningsärendena beslutade vi om bifall. I 26 fall beslutade vi om avslag eller avskrivning. Resterande ärenden pågår fortfarande. För Kommerskollegium innebar den ökade ärendemängden att många medarbetare fick lägga annat arbete åt sidan och svara på frågor och handlägga ärenden. EU:s omfattande och nya sanktioner riktade mot Ryssland och Belarus ledde till många frågor från företag, myndigheter och allmänhet. Under 2022 registrerades 225 skriftliga frågor att jämföra med 7 frågor året innan. Under året inrättades också en ny särskild telefonlinje för sanktionsfrågor, vilken tog emot inte mindre än 1 122 samtal.

Vi arbetade aktivt för att göra det enkelt för företag och andra aktörer att hitta information genom att ta kontakt med ansvariga för webb och sociala medier på andra berörda myndigheter och organisationer. Parallellt arbetade vi med förbättrad och uppdaterad information på vår egen webbplats. Vi deltog även i intervjuer, konferenser och seminarier med andra aktörer. Sidan om sanktionerna mot Ryssland var den mest besökta sakfrågesidan på vår webbplats under 2022.

Intresset från media för sanktioner mot Ryssland var stort. Vi förekom i 429 artiklar i redaktionell media. Främst rörde mediebevakningen ansökningar om frigörande av penningmedel och undantag från insättningsförbud i samband med ambassadverksamhet. Vi tog även emot ett ökat antal begäran om allmän handling på sanktionsområdet och lämnade återkommande varje vecka på begäran ut inkomna sanktionsansökningar och beslut till media, vilket medfört omfattande arbete med sekretessprövning

7.1 Kommerskollegiums erfarenheter

Svenska företag som handlade med Ryssland och Belarus vid invasionen hade olika stor exponering mot den ryska marknaden och de handlade med helt olika produkter. Därmed ser det ekonomiska utfallet för olika företag också väldigt olika ut. För vissa varugrupper (till exempel läkemedel) har det funnits få eller inga inskränkningar medan handeln med andra varugrupper helt eller delvis har upphört pga. sanktionerna. Vissa företag har valt att ha verksamhet kvar i Ryssland, andra företag har avvecklat sin verksamhet.

Företag vill göra rätt – och det är inte alltid lätt

Även om effekterna av sanktionerna på svenska företag varierar kraftigt så finns några generella iakttagelser som kan göras:

Ansvar för ekonomiska sanktioner är i Sverige uppdelat mellan ett antal myndigheter under flera olika departement. I nuläget måste också ansvaret för en ny EU-förordning fördelas genom ett regeringsbeslut. När EU:s inledande sanktionspaket beslutades tog det relativt lång tid att få fram ett regeringsbeslut och under denna tid kunde myndigheterna inte fatta beslut eller ens svara på om de var rätt instans att vända sig till.

Det finns också en osäkerhet kring hur bestämmelserna ska tillämpas. EU-kommissionen har successivt kommit med frågor och svar som givit en del vägledning kring tolkning, men det finns fortfarande en betydande osäkerhet kring vissa delar av regelverket. Med andra ord kan det, trots vägledningen, finnas en osäkerhet hur domstolar kan komma att tillämpa förbuden. Ett exempel är hur långtgående utredningsskyldigheten är för att säkerställa att ett ryskt eller belarusiskt företag inte ägs av en person eller ett företag på listan över frysta entiteter. Osäkerhet leder till ännu mindre handel – ”over-compliance”.

En effekt av att företag vill göra rätt är att om man är osäker så låter man bli att handla med Ryssland och Belarus. Detta gäller inte enbart för svenska företag utan det gäller också för svenska banker som i stor utsträckning inte längre förmedlar betalningar till och från de aktuella länderna. Detta innebär i sin tur att även handel som är tillåten stoppas. En ytterligare effekt som påverkar handeln är att företag lämnar Ryssland och Belarus för att de inte vill förknippas med dessa länder även om sanktionsregelverket inte omöjliggör en fortsatt verksamhet där. Att företag och banker går längre än regelverket kräver kallas för ”over-compliance” och innebär att sanktionerna får större påverkan men samtidigt blir de mindre precisa och det kan bli svårare att stegvis utöka dem om företag redan slutat handla.

8 Effekter på ekonomin i EU och Ryssland

Det finns en mängd artiklar och rapporter som utforskar hur sanktionerna skulle kunna påverka den ekonomiska utvecklingen, i såväl EU som Ryssland och Belarus. Vi kommer att belysa ett axplock av de mest relevanta, från senast publicerad och sedan i fallande ordning. Överlag konstaterar analyserna att effekten av sanktionerna har större negativ påverkan på den ryska ekonomin än på EUs.

Majoriteten av rapporterna har använt sig av så kallade jämviktsmodeller (CGE) för att beräkna framtida ekonomisk utveckling. När det kommer till EU menar alla undersökningar att EU:s tillväxt kommer att minska under de kommande åren, men i jämförelse med Ryssland kommer nedgången att vara liten. Schropp och Tsigas (2022) undersökte i rapporten ”*Designing ”optimal” sanctions on Russian imports*” (2022) vilka sanktioner som skulle ha störst effekt på Rysslands BNP och minst effekt på EU och andra sanktionerade länder². I det bästa scenariot för EU skulle BNP enbart minska med 0,05–0,07 procent, vilket är en konsekvens av att öka tullarna på de varor Ryssland har en komparativ fördel i men inga andra tullar. Det skulle göra att Rysslands BNP minskar med 0,84 procent. Det vill säga, effekten är betydligt större på Ryssland ekonomi jämfört med EUs.

I artikeln ”*Western sanctions will eventually impair Russia’s economy*” från The Economist menar författaren att de mest effektiva sanktionsmetoderna är exportrestriktioner och finansiella restriktioner. Sanktioner mot vissa ryska medborgare samt sanktioner mot fossila bränslen är enklare att kringgå vilket minskar effektiviteten av dem. Artikeln hänvisar också till Internationella valutafondens rapport om att den ryska tillväxttakten kommer att halveras för perioden 2025–2026 jämfört med tidigare prognoser.

Generellt menar alla artiklar på att det skulle bli en större påverkan på den ryska ekonomin jämfört med den europeiska. Detta härleds till de ojämna maktförhållanden som finns mellan Ryssland och EU, där Ryssland är mer beroende av handel med EU, än vad EU är beroende av handel med Ryssland. Mahlstein et al (2022), Astrov et al. (2022), WTO (2022) och Felbermayr et al (2022) presenterar alla data som visar på rysk nedgång i BNP men det är ett stort spann av hur mycket Ryssland påverkas. Rysslands BNP förutspås minska som mest med 15 procent och som minst med 0,84 procent under de kommande åren. Detta relativt stora spann beror framför allt på vilken typ av sanktioner som inkluderas, där man kan se att konsekvenserna blir avsevärt mer negativa för Ryssland när finansiella sanktioner räknas in.

Det har även skrivits ett par artiklar om hur sanktioner på enbart fossila bränslen skulle påverka Ryssland. Även här skulle Rysslands ekonomi skadas mer av sanktioner än vad EU skulle skadas, men inte i samma höga grad som när det gäller generella och mer omfattande sanktioner. Det är framför allt på grund av att EU historiskt har importerat rysk olja och gas. På grund av den lägre priselasticiteten av framför allt naturgas kommer EU skadas av att inte kunna importera rysk naturgas,

² EU27, USA, Albanien, Australien, Bahamas, Kanada, Island, Japan, Sydkorea, Liechtenstein, Montenegro, Nya Zeeland, Nordmakedonien, Norge, Singapore, Schweiz, Taiwan, och Storbritannien

dock kommer de negativa konsekvenserna att vara värst på kort sikt. Perdana et al (2022) använder en CGE-modell för att analysera konsekvenserna av ett EU-embargo på olja, kol och naturgas från Ryssland. De kommer fram till att ett embargo kommer leda till en minskning av rysk välfärd med 3,9 procent. De kritiserar dock ett embargo på naturgas och menar att det inte är det mest effektiva sättet att skada rysk ekonomi eftersom det kommer att skada EU i en, enligt dem, alltför hög grad. Sonnenfeld et.al (2022), Martin och Weder di Mauro (2022), Chepilev et.al. (2022) och Evenett och Muendler (2022) stämmer alla in i slutsatsen om att sanktioner från EU mot rysk olja och gas kommer att leda till negativa konsekvenser för rysk ekonomi, men att det kanske inte är det mest effektiva instrumentet.

De rapporter som vi har belyst har syftat till att kartlägga de ekonomiska konsekvenserna av sanktionerna mot Ryssland. Det finns självklart en osäkerhet i bedömningar likt dessa, eftersom de måste förutsätta en viss utveckling av exempelvis inflation, och dessa inflationsberäkningar kan vara felvisande. Under det senaste året har inflationsförväntningarna konsekvent underskattats³⁴⁵ och det kan leda till att sanktionerna får andra konsekvenser än de som presenterats här, med framför allt lägre tillväxt som resultat.

Det är få artiklar som tar upp att även Belarus omfattas av sanktionerna, de som gör det har dock nått slutsatsen att Belarus blir påverkat av sanktionerna men inte i samma höga grad som Ryssland.

---

³ [ECB's Knot says inflation warnings not yet priced in | Reuters](#)

⁴ [Why the Federal Reserve Keeps Underestimating Inflation – The Washington Post](#)

⁵ [Much higher inflation and weaker global growth are predicted in latest forecast | New York Times](#)

Kommerskollegium är Sveriges myndighet för utrikeshandel, EU:s inre marknad och handelspolitik. Vår uppgift är att förbättra möjligheterna för internationell handel med utgångspunkt i öppenhet, klara spelregler och fri rörlighet på EU:s inre marknad.

Målet för vårt arbete är att bidra till en väl fungerande inre marknad, en extern handelspolitik i EU som bygger på frihandel samt ett öppet och starkt multilateralt handelssystem.

Vi förser regeringen med beslutsunderlag, utredningar och yttranden samt deltar i internationella möten och förhandlingar.

Kommerskollegiums Solvitcenter hjälper företag och privatpersoner som stöter på problem med den fria rörligheten. Vi är också värd för flera nätverk med näringslivsorganisationer och myndigheter som syftar till att utveckla förutsättningarna för handeln.

I vår roll som handelsmyndighet ingår dessutom att ge stöd till utvecklingsländer genom handelsrelaterat utvecklingssamarbete. Det sker bland annat genom kontaktpunkten Open Trade Gate Sweden som bistår exportörer från utvecklingsländer i deras handel med Sverige och EU.

Med våra utredningar och rapporter vill vi öka kunskapen om handelns betydelse för samhällsekonomin och för en global hållbar utveckling.

Kommerskollegium, februari 2023